

MATEMATIKA

"Olimlar Yo'liga Birinchi Qadam"

$$a^2+b^2=c^2$$

DARAJA

I

Doniyor Ergashov Laziz Meliyev
Hasan Suyunov Otabek Asatov

D A R A J A - I

Toshkent – 2025

Ushbu misol va masalalar to‘plami “Mirzo Ulug‘bek”, “Al-Beruniy” nomidagi ixtisoslashtirilgan maktablar, akademik litseylar hamda majburiy fanlar bo‘yicha chuqurlashtirilgan tayyorlov kurslariga qatnashuvchilar uchun mo‘ljallangan.

To‘plamda har bir mavzu ikki asosiy qismga bo‘lingan:

“Ustoz bilan ishlash uchun topshiriqlar” – bu bo‘limda siz mavzuning nazariy qismini o‘qituvchingiz rahbarligida chuqur o‘rganasiz. Har bir topshiriq mantiqiy fikrlashni faollashtirishga va amaliy bilimlarni mustahkamlashga yo‘naltirilgan.

“Mustaqil ishlash uchun topshiriqlar” – bu bo‘limda siz ustoz bilan o‘rgangan bilimlaringizni mustaqil ravishda mustahkamlaysiz. Savollar chuqur fikrlash, tahlil qilish va bilimni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Mazkur yondashuv orqali o‘quvchi o‘z bilimini bosqichma-bosqich rivojlantiradi, mantiqiy fikrlashni shakllantiradi va yuqori natijalarga erishishga tayyor bo‘ladi.

Ushbu o‘quv qo‘llanmamizni yaratishda yaqindan yordam bergan Baxromov Azizxon, Abdusattorov Ahmadjon, Ergashev Jasur va Axmedov Navro‘zga o‘z minnatdorchiligimizni bildiramiz.

Kitoblarimizga buyurtma berish uchun uchun quyidagilarga murojaat qiling:

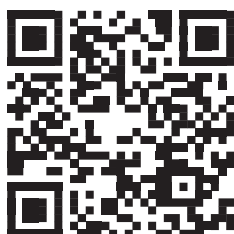
(99) 968 44 00

@IDC_books

Mundarija:

1. Natural sonlar va ular ustida amallar	4
2. O'lchov birliklari. Sodda tenglama va masalalar. Sonning kvadrati va kubi	19
3. Sonning xona birliklari va sinflar haqida tushuncha. Ko'p xonali sonlar	35
4. Bo'linish belgilari. Tub va murakkab sonlar	50
5. Qoldiqli bo'lish	67
6. EKUB va EKUK	79
7. Sonning natural bo'luvchilar soni va yig'indisi	92
8. Oddiy kasrlar 1-qism	100
9. Oddiy kasrlar 2-qism	115
10. Oddiy kasrlar 3-qism	124
11. Oddiy kasrlar 4-qism	134
12. O'nli kasrlar 1-qism	141
13. O'nli kasrlar 2-qism	156
14. Ratsional sonlar. Son o'qi. Sonning moduli. Sonning butun va kasr qismi	164
15. Qismga doir masalalar	176
16. Foizga doir masalalar	192
17. Algebraik ifodalar. Ifodalarni soddalashtirish. Qavs ochish qoidalari	208
18. Chiziqli tenglamalar 1-qism	219
19. Chiziqli tenglamalar 2-qism	233

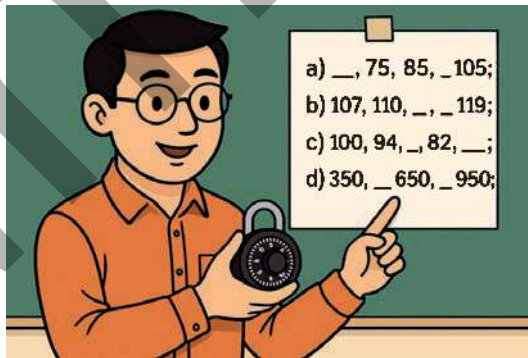

Javoblarni ko'rish uchun yuqoridagi QR kodni skanerlang

1. Natural sonlar va ular ustida amallar

Ustoz bilan ishlash uchun topshiriqlar

- 1 Natural sonlar deb qanday sonlarga aytiladi?
- 2 Natural sonlar haqida yozilgan tasdiqlardan to'g'rilarini aniqlang.
 - a) Natural sonlar 10 ta.
 - b) Barcha natural sonlar ko'paytmasi nolga teng.
 - c) Sanoqda ishlatiladigan sonlar natural sonlar deyiladi.
 - d) Eng katta natural son 9999.
 - e) Natural sonlar 1 dan boshlanadi.
- 3 Abbas qo'lidagi qulfni ochish uchun tushirib qoldirilgan sonlarni bilishi kerak. Lekin uni to'ldira olmayabdi. Siz qonuniyatni aniqlab, tushirib qoldirilgan sonlarni to'ldirib, unga yordam bering.

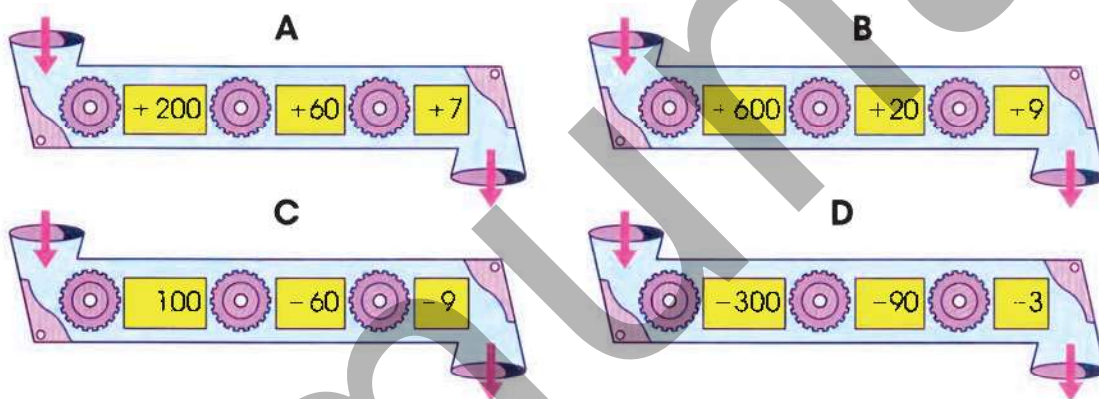
4 Amallarni bajaring.

a) $24868 + 2452 =$	e) $458425 - 3999 - 1887 =$
b) $65428 + 27542 + 1002 =$	f) $2024 + 2025 - 2026 =$
c) $7326 - 6985 =$	g) $2655486 + 245215 - 1879879 =$
d) $214523 + 12452 - 2025 =$	h) $16523 - (9875 - 1265) =$

1. NATURAL SONLAR VA ULAR USTIDA AMALLAR

i) $(654236 - 123542) - (32132 + 32167) =$ | j) $32156 - (10521 - 7843) - 12665 =$

- 5) Quyidagi A,B,C va D moslamalarning ichiga 500 sonini kiriting. Hosil bo'lgan natijalarni aniqlang.

- 6) Yig'indini qulay usulda hisoblang.

a) $45 + 72 + 55 + 28 =$

b) $371 + 487 + 113 + 629 =$

c) $87 + 49 + 23 + 31 =$

d) $348 + 624 + 952 + 276 =$

e) $2024 + 2023 + 2027 + 2016 =$

f) $2013 + 2034 + 2017 + 2056 =$

g) $1 + 2 + 3 + \dots + 9 =$

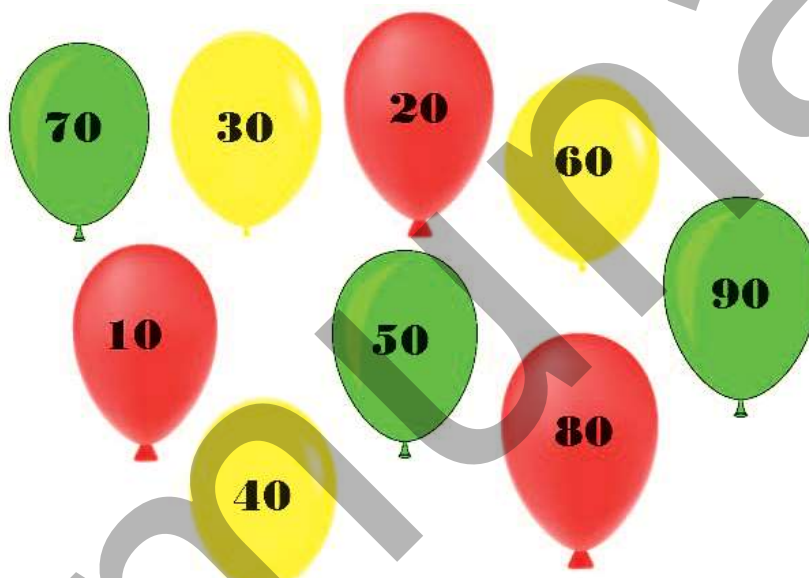
h) $1 + 2 + 3 + \dots + 19 + 20 =$

i) $1 + 2 + 3 + \dots + 49 + 50 =$

j) $21 + 22 + 23 + \dots + 39 + 40 =$

1. NATURAL SONLAR VA ULAR USTIDA AMALLAR

- 7 Umida qizil shardagi sonlar yig'indisini, Marjona yashil shardagi sonlar yig'indisini, Rayyona esa sariq shardagi sonlar yig'indisini hisobladi. Ular orasidan kimning natijasi eng katta?

- 8 Qo'shiluvchilardan biri 20 ga, ikkinchisi esa 70 ga teng. Yig'indi nechaga teng?
- 9 Birinchi qo'shiluvchi 18 ga, ikkinchi qo'shiluvchi 22 ga va uchinchi qo'shiluvchi 50 ga teng bo'lsa, yig'indi nechaga teng?
- 10 Birinchi javonda 72 ta, ikkinchi javonda 80 ta va uchinchi javonda 48 ta kitob bor. Javonlarda jami nechta kitob bor?
- 11 Ikki sonning yig'indisi 120 ga teng. Qo'shiluvchilardan biri 85 ga teng bo'lsa, ikkinchi qo'shiluvchini toping.

Mustaqil ishlash uchun topshiriqlar

1 Ifodaning qiymatini toping

a) $(1234 + 2341 + 3412 + 4123) : 5 =$ | b) $20 - 19 + 2 \cdot 0 \cdot 2 - 20 + 21 =$

2 Hisoblang.

a) $42 \cdot 76 =$

h) $30000 : 240 =$

b) $2026 \cdot 571 =$

i) $0 : 625541 =$

c) $16 \cdot 25 \cdot 68 =$

j) $65240000 : 10000 =$

d) $642 \cdot 1000 =$

k) $36 \cdot 45 + 1200 : 75 + 12 \cdot 23 =$

e) $37 \cdot 100000 =$

l) $175 - 286 : (317 - 58 \cdot 3) + 167 =$

f) $840 : 35 =$

m) $(7308 : 36 + 2424 : 24) : 16 + 37 \cdot 3 =$

g) $9288 : 36 =$

n) $840 : 28 - 1073 : 37 + 36 \cdot 15 =$

3 Qulay usulda hisoblang.

a) $1 + 2 + 3 + \dots + 15 =$

c) $1 + 2 + 3 + \dots + 40 =$

b) $1 + 2 + 3 + \dots + 25 =$

d) $41 + 42 + 43 + \dots + 70 =$

1. NATURAL SONLAR VA ULAR USTIDA AMALLAR

e) $13 + 12 + 11 + \dots + 3 + 2 + 1 + 2 + 3 + \dots + 11 + 12 + 13 =$

f) $2027 - 2026 + 2025 - 2024 + 2023 - \dots + 3 - 2 + 1 =$

- 4) Doniyor birinchi kuni 1 ta, ikkinchi kuni 2 ta, uchinchi kuni 3 ta va hokazo... masala yechdi. U bir oy (30 kun) davomida nechta masala yechgan?
- 5) Kuku ismli olmaxon har yili yoz fasli boshlanishi bilan birinchi kuni 1ta, ikkinchi kuni 2 ta, uchinchi kuni 3 ta, va hokazo... yong'oqlar to'playdi. U yoz fasli tugaguncha nechta yong'oq to'playdi?
- 6) Kutubxonada har bir javonda 9 ta tokcha bor. Har bir tokchada 16 tadan kitob turadi. Agar bunday javonlardan 4 ta bo'lsa, kutubxonada jami nechta kitob bor?
- 7) Bir fermer 8 ta qatorga pomidor ekdi. Har bir qatorga 15 ta ko'chat o'tqazildi. Har bir ko'chat uchun bir kunda 1 litr suv kerak. Fermer pomidorlar uchun jami 1 oyda (30 kun) qancha litr suv sarflaydi?
- 8) Bir do'kon har kuni 5 ta to'plam shirinlik sotadi. Har bir to'plamda 4 turdagi shirinlik bor. Har bir turdagi shirinlikdan 3 tadan bo'lsa, do'kon 10 kunda jami nechta shirinlik sotadi?

1. NATURAL SONLAR VA ULAR USTIDA AMALLAR

9 Qulay usulda hisoblang.

a) $4 \cdot 8 \cdot 125 \cdot 25 =$

b) $125 \cdot 13 \cdot 8 =$

c) $48 \cdot 125 =$

d) $36 \cdot 250 =$

e) $128 \cdot 625 =$

f) $24 \cdot 75 \cdot 150 =$

g) $39 \cdot 76 + 39 \cdot 24 =$

h) $47 \cdot 99 - 47 \cdot 89 =$

i) $27 \cdot 72 + 28 \cdot 27 =$

j) $74 \cdot 34 + 74 \cdot 27 - 74 \cdot 51 =$

k) $26 \cdot 47 + 26 \cdot 53 + 74 \cdot 64 + 74 \cdot 36 =$

l) $48 \cdot 52 + 85 \cdot 27 - 48 \cdot 37 + 85 \cdot 21 =$

m) $67 \cdot 72 + 67 \cdot 49 - 57 \cdot 21 =$

n) $97 \cdot 61 - 67 \cdot 61 + 39 \cdot 30 =$

o) $37 \cdot 48 + 37 \cdot 14 + 23 \cdot 62 - 62 \cdot 60 =$

p) $47 \cdot 23 + 77 \cdot 47 + 100 \cdot 67 - 25 \cdot 100 =$

10 Ifodaning qiymatini toping.

$$100 - 97 + 94 - 91 + 88 - 85 + \dots + 4 - 1 =$$

4. Bo'linish belgilari. Tub va murakkab sonlar

Ustoz bilan ishlash uchun topshiriqlar

- 1) Quyida berilgan tasdiqlardan qaysilari doim to'g'ri?
a) Nolni har qanday natural songa bo'lsak, bo'linma nolga teng bo'ladi.	c) Har qanday sonni nolga bo'lsak, bo'linma nolga teng bo'ladi.
b) Har qanday sonni 1 ga bo'lsak, bo'linma shu sonni o'ziga teng bo'ladi.	d) Har qanday sonni birga bo'lsak, bo'linma 1 ga teng bo'ladi.
- 2) 2 ga bo'linish belgisini yozing.
- 3) Quyidagilardan 2 ga qoldiqsiz bo'linadigan sonlarni ajrating:

36, 512, 501, 6078, 13280, 7324, 56745, 86300, 760347,
56032, 90008, 587486, 9687121, 2536974, 6792143

- 4) a raqamining qanday qiymatlarida $\overline{2347a}$ soni 2 ga qoldiqsiz bo'linadi?
- 5) $\overline{12751a}$ soni 2 ga qoldiqsiz bo'linsa, a raqamining qabul qilishi mumkin bo'lgan barcha qiymatlari yig'indisini toping.
- 6) 5 ga bo'linish belgisini yozing.

4. BO'LINISH BELGILARI. TUB VA MURAKKAB SONLAR

- 7) Quyidagilardan 5 ga qoldiqsiz bo'linadigan sonlarni ajrating:

346, 230, 988, 23455, 23070, 5232, 17906, 12000, 345073,
32545, 985670, 693245, 894570, 50360, 14369785

- 8) a raqamining qanday qiymatlarida $\overline{3072a}$ soni 5 ga qoldiqsiz bo'linadi?

- 9) $\overline{15687a}$ soni 5 ga qoldiqsiz bo'linsa, a raqamining qabul qilishi mumkin bo'lgan barcha qiymatlari yig'indisini toping.

- 10) 10 ga bo'linish belgisini yozing.

- 11) Quyidagilardan 10 ga qoldiqsiz bo'linadigan sonlarni ajrating:

230, 735, 12034, 2340, 5670, 2046,
233330, 44220, 12300, 454545

- 12) $\overline{273a}$ soni 10 ga qoldiqsiz bo'linadigan a raqamining barcha qiymatlarini toping.

- 13) $\overline{7a70}$ soni 10 ga qoldiqsiz bo'linsa, a raqamining qabul qilishi mumkin bo'lgan barcha qiymatlari yig'indisini toping.

- 14) 4 ga bo'linish belgisini yozing.

4. BO'LINISH BELGILARI. TUB VA MURAKKAB SONLAR

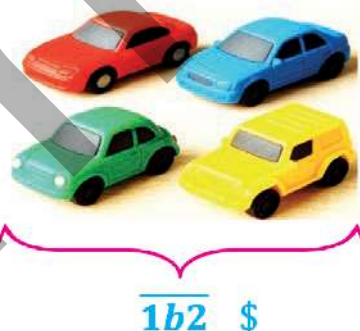
15) Quyidagilardan 4 ga qoldiqsiz bo'linadigan sonlarni ajrating:

348, 5734, 47028, 45290, 32104, 1300, 67878, 324642, 435512

16) b raqamining qanday qiymatlarida $\overline{83b}$ soni 4 ga qoldiqsiz bo'linadi?

17) $\overline{756bb}$ soni 4 ga qoldiqsiz bo'linadigan son bo'lsa, b raqamining barcha qiymatlari yig'indisini toping.

18) Yusuf 4 ta jiyani uchun bir xil narxdagi mashinalar sotib oldi. Quyida uning bu mashinalar uchun to'lov narxi ko'rsatilgan.

Agar mashinalar narxining qiymati natural son bo'lsa, b raqamining qabul qilishi mumkin bo'lgan qiymatlari yig'indisini toping.

19) 8 ga bo'linish belgisini yozing.

20) Quyidagilardan 8 ga qoldiqsiz bo'linadiganlarini ajrating:

1008, 7512, 43500, 32308, 6728, 37548, 53000, 4444, 72666

Mustaqil ishlash uchun topshiriqlar

- 1 Natural sonlar orasida toq va juftlari qanday aniqlanadi?
- 2 Eng kichik tub sonni eng kichik murakkab songa ko'paytiring.
- 3 Agar $13 \cdot a$ tub son bo'lsa, a sonini toping.
- 4 Tub bo'lmagan raqamlar yig'indisini toping.
- 5 Eng kichik ikki xonali tub son hamda eng kichik juft raqam ko'paytmasini toping.
- 6 0,1,5 raqamlarini takrorlamasdan 2 ga karrali nechta ikki xonali son yozish mumkin?
- 7 3, 7, 2 raqamlaridan foydalanib nechta 3 ga karrali uch xonali son yozish mumkin? (Raqamlar takrorlanishi mumkin)
- 8 2, 6, 5, 0 raqamlaridan foydalanib nechta 5 ga bo'linadigan ikki xonali son yozish mumkin? (Raqamlar takrorlanishi mumkin)
- 9 Quyidagi tasdiqlardan qaysilari doim to'g'ri?
 - a) 5430 soni 2 ga qoldiqsiz bo'linadi;
 - b) 2025 soni 3 ga qoldiqsiz bo'linadi;

4. BO'LINISH BELGILARI. TUB VA MURAKKAB SONLAR

c) 20462 soni 4 ga qoldiqsiz bo'linadi;

d) 1344 soni 6 ga qoldiqsiz bo'linadi.

10) 5 ga bo'linadigan juft sonning oxirgi raqamini toping.

11) Berilgan sonlardan nechtasi 2 ga bo'linadi, lekin 4 ga bo'linmaydi?

334, 142, 456, 1002, 678, 575

12) Berilgan sonlardan nechtasi 5 ga bo'linadi, ammo 10 ga bo'linmaydi?

665, 1000, 2275, 90

13) Berilgan sonlardan nechtasi 3 ga bo'linadi, lekin 9 ga bo'linmaydi?

7032, 1998, 255, 708

14) Quyidagi sonlardan qaysi biri 2 ga, 3 ga va 5 ga ham bo'linadi?

342510; 981240; 421015; 847210

15) 8 ga karrali eng katta ikki xonali son hamda 2 ga karrali eng katta uch xonali son yig'indisini toping.

16) 6 ga karrali eng kichik uch xonali son hamda 3 ga karrali eng kichik to'rt xonali son orasidagi farqni toping.

4. BO'LINISH BELGILARI. TUB VA MURAKKAB SONLAR

17) 3 ga bo'linadigan eng kichik uch xonali son bilan 5 ga bo'linadigan eng katta uch xonali sonlar yig'indisini toping.

18) 9 ga karrali eng kichik to'rt xonali son bilan 4 ga karrali eng katta uch xonali sonlar yig'indisini toping.

19) Quyidagi sonlardan 30 ga bo'linadiganlarini ajratib yozing:

1430, 1020, 1407, 52030, 711020,
721110, 450205, 3015270, 11047230

20) Quyidagilardan 36 ga bo'linadiganlarini ajratib yozing:

3024, 71160, 1350, 50400, 6030711,
72054, 14976, 406764, 99223344

21) Quyidagilardan 40 ga bo'linadiganlarini ajratib yozing:

1320, 32560, 2540, 72340, 13000, 57760, 23705, 63408, 22336600

22) Quyidagilardan 45 ga bo'linadiganlarini ajratib yozing:

630, 765, 780, 1350, 5535, 7230, 11160,
14580, 34720, 145845, 32580

9. Oddiy kasrlar 2-qism

Ustoz bilan ishlash uchun topshiriqlar

1 Bir xil maxrajli kasrlarni qo'shing.

a) $\frac{3}{7} + \frac{2}{7} =$

b) $\frac{5}{11} + \frac{3}{11} =$

c) $\frac{3}{8} + \frac{5}{8} =$

d) $\frac{17}{20} + \frac{3}{20} =$

e) $\frac{11}{25} + \frac{12}{25} =$

f) $\frac{7}{30} + \frac{11}{30} =$

g) $\frac{19}{48} + \frac{25}{48} =$

h) $\frac{37}{60} + \frac{13}{60} =$

i) $\frac{89}{120} + \frac{17}{120} =$

j) $\frac{47}{72} + \frac{25}{72} =$

2 Butun qismli kasrlarni qo'shing.

a) $3 + \frac{1}{4} =$

b) $7 + \frac{2}{5} =$

c) $\frac{4}{5} + 10 =$

d) $\frac{7}{24} + 8 =$

e) $7 + 4\frac{1}{3} =$

f) $6\frac{4}{7} + 5 =$

g) $3\frac{5}{12} + 4\frac{6}{12} =$

h) $10\frac{2}{3} + 4\frac{1}{3} =$

i) $7\frac{1}{20} + 9\frac{7}{20} + 5\frac{12}{20} =$

j) $6\frac{3}{7} + 5\frac{2}{7} + 10\frac{5}{7} =$

3 Har xil maxrajli kasrlarni qo'shing.

a) $\frac{2}{5} + \frac{3}{10} =$

b) $\frac{4}{9} + \frac{1}{3} =$

c) $\frac{7}{10} + \frac{1}{2} =$

d) $\frac{3}{20} + \frac{1}{4} + \frac{2}{5} =$

e) $\frac{11}{15} + \frac{2}{3} + \frac{4}{5} =$

f) $\frac{7}{48} + \frac{5}{24} + \frac{3}{16} =$

g) $\frac{1}{4} + \frac{1}{6} =$

h) $\frac{10}{15} + \frac{3}{10} =$

i) $\frac{3}{20} + \frac{4}{15} =$

j) $\frac{19}{20} + \frac{7}{25} =$

k) $\frac{23}{30} + \frac{17}{20} =$

l) $\frac{11}{15} + \frac{3}{25} + \frac{4}{75} =$

m) $\frac{5}{12} + \frac{7}{15} + \frac{3}{20} =$

n) $\frac{8}{45} + \frac{7}{20} + \frac{17}{36} =$

o) $\frac{1}{2} + \frac{1}{3} =$

p) $\frac{5}{7} + \frac{9}{8} =$

9. ODDIY KASRLAR 2-QISM

q) $\frac{7}{18} + \frac{5}{24} =$

r) $\frac{1}{2} + \frac{2}{3} + \frac{1}{6} =$

s) $\frac{7}{15} + \frac{13}{24} + \frac{11}{30} =$

t) $\frac{2}{5} + \frac{3}{7} + \frac{4}{11} =$

u) $4\frac{1}{6} + 1\frac{1}{2} =$

v) $5\frac{3}{10} + 4\frac{2}{5} + 1\frac{1}{2} =$

w) $5\frac{1}{2} + 1\frac{1}{3} + 7\frac{1}{6} =$

x) $3\frac{4}{7} + 2\frac{3}{4} + 5\frac{3}{5} + 2\frac{3}{7} =$

4 Sanjar bog'dan $\frac{17}{20}$ kg olcha va $\frac{13}{20}$ kg olxo'ri terdi. Sanjar qancha meva tergan?

5 Qo'yning massasi $\frac{3}{20}$ sr, sigirning massasi esa qo'ydan $1\frac{4}{15}$ sr ko'p. Sigir massasini aniqlang?

6 Bir yashikda $15\frac{1}{4}$ kg, ikkinchisida esa undan $2\frac{1}{8}$ kg ko'p anor bor. Ikkala yashikda jami qancha anor bor?

7 C nuqta AB kesmani ikki qismga ajratadi, bunda $AC = 13\frac{1}{4}$ sm, $BC = 16\frac{3}{4}$ sm bo'lsin. AB kesma uzunligi necha sm?

8 Kasrlarni ayiring.

a) $\frac{7}{8} - \frac{5}{8} =$

b) $\frac{19}{15} - \frac{14}{15} =$

Mustaqil ishlash uchun topshiriqlar

1 Amallarni bajaring

a) $\frac{15}{31} + \frac{13}{31} + \frac{3}{31} =$

b) $\frac{4}{21} + \frac{16}{21} + \frac{8}{21} =$

c) $13\frac{5}{18} + 7\frac{7}{18} =$

d) $5\frac{7}{20} + 6\frac{9}{20} + 2\frac{4}{20} =$

e) $\frac{13}{60} + \frac{3}{10} + \frac{4}{15} =$

f) $\frac{7}{20} + \frac{11}{12} =$

g) $\frac{1}{3} + \frac{1}{5} =$

h) $\frac{1}{5} + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} =$

i) $\frac{7}{15} + \frac{5}{12} + \frac{3}{20} =$

j) $3\frac{1}{2} + 4\frac{1}{3} + 5\frac{1}{6} =$

k) $\frac{1}{3} - \frac{1}{12} - \frac{1}{4} =$

l) $2 - \frac{5}{12} =$

m) $8 - 2\frac{3}{16} =$

n) $9\frac{7}{9} - 7\frac{2}{15} =$

o) $15\frac{1}{4} - 12\frac{5}{6} =$

p) $9\frac{3}{10} - 2\frac{7}{15} =$

q) $21\frac{4}{9} - 20\frac{17}{18} =$

r) $\left(\frac{1}{2} + \frac{1}{3}\right) - \frac{1}{6} =$

s) $\left(3 + \frac{1}{7}\right) - 1\frac{9}{14} =$

t) $\left(\frac{5}{8} + 4\right) - \left(1\frac{2}{3} + 2\frac{1}{2}\right) =$

9. ODDIY KASRLAR 2-QISM

u) $\left(\frac{4}{15} + \frac{7}{20}\right) - \left(\frac{5}{6} - \frac{3}{10}\right) =$

w) $\frac{1}{20} + \frac{2}{20} + \frac{3}{20} + \dots + \frac{19}{20} =$

v) $6\frac{7}{10} + 5\frac{1}{4} + 2\frac{3}{8} + 7\frac{3}{10} + 2\frac{3}{4} + 7\frac{5}{8} =$

x) $\frac{1}{100} + \frac{2}{100} + \frac{3}{100} + \dots + \frac{49}{100} =$

- 2) Uchburchakning tomonlari $\frac{1}{4} dm$, $\frac{1}{5} dm$ va $\frac{7}{20} dm$ ga teng bo'lsa, uning perimetrini toping.
- 3) Birinchi qopda $34\frac{2}{5}$ kg, ikkinchi qopda esa undan $6\frac{3}{5}$ kg ko'p un bor. Ikkala qopda qancha un bor?
- 4) Anvar o'zidagi pulning $\frac{3}{7}$ qismiga kitob, $\frac{1}{5}$ qismiga muzqaymoq sotib oldi. U jami pulining qancha qismini sarflagan?
- 5) 4 ta bir xil idishning to'rtinchisi bo'sh. Birinchi idishning $\frac{1}{2}$ qismi, ikkinchi idishning $\frac{1}{4}$ qismi, uchinchi idishning $\frac{1}{6}$ qismida suv bor. Uchala idishdagi suv bo'sh idishga quyildi. Bo'sh idish to'ladimi yoki yo'qmi?
- 6) To'g'ri to'rtburchakning asosi $\frac{13}{20}m$, bo'yi esa $\frac{7}{20}m$. Shu to'g'ri to'rtburchakning perimetrini toping.
- 7) To'g'ri to'rtburchakning bo'yi $2\frac{19}{25}m$, eni esa bo'yidan $1\frac{6}{25}m$ qisqa. Shu to'g'ri to'rtburchakning perimetrini toping.

8 O'ylangan sondan $\frac{2}{5}$ ayrilsa, $\frac{23}{25}$ va $\frac{1}{5}$ sonlarining ayirmasiga teng son hosil bo'ladi. O'ylangan sonni toping.

9 O'ylangan songa $\frac{5}{8}$ qo'shilsa, $\frac{7}{24}$ va $\frac{13}{12}$ sonlarining yig'indisiga teng bo'lgan son hosil bo'ladi. O'ylangan sonni toping.

10 Har bir misolga mos bo'lgan javobni aniqlang.

1	$\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{6}$	a. $\frac{5}{192}$
2	$2\frac{5}{12} - 1\frac{1}{4} + \frac{2}{3}$	b. $2\frac{1}{6}$
3	$\frac{3}{16} + \frac{5}{48} - \frac{17}{64}$	c. $\frac{11}{6}$
4	$2 - \frac{17}{28} - \frac{5}{14} + \frac{1}{42}$	d. 1
5	$1\frac{12}{25} + 2\frac{11}{75} - 1\frac{23}{50}$	e. $\frac{89}{84}$

11 Har bir tenglama uchun mos bo'lgan yechimni tanlang.

1.	$2\frac{5}{6} + x = 3\frac{1}{2}$	a) $x = \frac{7}{6}$
2.	$\frac{4}{15} + x - \frac{7}{12} = \frac{23}{30}$	b) $x = \frac{2}{3}$
3.	$\frac{11}{21} - x + \frac{6}{7} = \frac{3}{14}$	c) $x = 1\frac{1}{12}$
4.	$\frac{19}{20} - \frac{2}{15} + x = \frac{29}{30}$	d) $x = \frac{23}{72}$
5.	$x + \frac{11}{12} - \frac{13}{24} = \frac{25}{36}$	e) $x = \frac{3}{20}$